

Men zou zich echter vergissen, als men de hoop koesterde, dat theologen als Brunner nu het pleit gewonnen gaven, indien enkele bijbelteksten hun „ontnomen” zouden blijken. Tenslotte hebben die bijbelplaatsen hoogstens illustratieve, signifi- fische betekenis voor het besef van dergelijke theologen. Hoofdzak is en blijft hun algemeene kijk op het vraagstuk.

En, wat dit laatste betreft, meent Brunner, dat, zakelijk gesproken, zijn (verleden week hier nader uitgewerkte) onderscheiding tusschen „Christus in” en „Christus naar het vleesch” onlosmakelijk verbonden is aan de belijdenis van de vleesch- wording des Woords zelf, en aan die van den vernederden Christus, den Christus in knechtsgestalte. Maar die belijdenis sluit allerm- inst in, wat Brunner wil. Wat Brunner den Christus „naar het vleesch” noemt, de Christus in knechtsgestalte, heeft weliswaar den „chronist” werk te doen gegeven, maar hierboven merkten wij reeds hetzelfde van den Christus-in-verhoog- ing op. Nu is volgens Philipp. 2:9 Christus’ werk, in Zijn vernedering verricht, de rechts- grond voor Zijn verhooging. Zou nu een geloovige zich voor den verhoogden Christus zóó interes- seeren, dat hij van diens doen en laten, betrouw- bare „reportage” verlangde, (zoals er in het be- gin der christelijke jaartelling immers zeer velen geweest zijn), dan heeft de „kroniekschrijver” die te zijnen behoeve van den verhoogden Chris- tus melding doen wil, niet een „gemeenschappelijk punt” (en dan meer niet) gemeen met den ander- en kroniekschrijver, die van den Christus-in-ver- nedering wil verhalen, doch dan moet gène in het verlengde van dezen gaan staan; en beiden hebben zich tot het kennen van den Christus vooraf te onderwerpen aan het Woord der pro- fete, gegeven in de Schrift, en aan het zelfgetui- genis van Christus Jezus. Ook van den verhoog- den Christus is „reportage” mogelijk geweest. Kon men achter de wolken komen tot daar, waar Hij is, en zou hooren en zien daar niet vergaan, dan ware ze heden nog mogelijk. Zou Hij in den jongsten dag den tijd er voor geven willen (chili- asten nemen dit zelfs aan), dan zou ook alsdan van den verhoogden Christus zulke berichtgeving mogelijk zijn: per radio, per televisie, per film. Want tenslotte geldt het ook, juist óók van den ver- hoogden Christus, dat Hij „naar het vleesch” uit David, uit de Israëlieten, uit Adam is. Daarom komt Hij dan ook op het Kerstfeest, ten- einde de vernedering van Adams kroost, die reeds stof van reportage is, stof van profete en van priesterlijke verzoeningsdaad te maken, en ten- einde de verhooging van Adams in Hem herboren kroost stof van profete, en daardoor van be- trouwbare reportage te maken. Even reportabel als vader Adam zou geweest zijn, ware hij zon- der zonde onder ons.

Daarom bieden de Adventsdagen ons rijker troost, dan Brunner ooit ons kan ontdekken. De gereformeerde adventsprediking doet ons ver- staan, dat heel dat begrip der „absolute eenmalig- heid” een fictie is, die, uitgewerkt op de manier van Brunner, den waarachtigen Kerstzegen met het eigenlijke Kerstevangelie ons ontrooft. We zullen hier geen pleit voeren voor of tegen het schema dergenen, die het historisch gebeuren of de historische „begripsvorming” hebben behan- deld onder invoering van den term: „het een- malige”; tegen dat schema hebben we heel wat bezwaren. Maar één ding is er, waar alles op aankomt: wil men eenmaal het „historische” ge- beuren als het „eenmalige” aandienen, dan is de Zone Gods tot de heel gewone „eenmaligheid”, tot de „eenmaligheid” van ons allemaal, ingegaan. Hij heeft dat, wat Brunner noemt de „relatieve” een- maligheid, of Hij heeft ons niets te zeggen, niets te schenken. Hij is tot onze wereld met haar „een- maligheid” in „natuur” en „menschen- en dieren- en engelenwereld” ingegaan met een ambt, dat Hij alleen had ontvangen en ook alleen kon be- dienen. Dat is waar. En misschien wordt een enkele onder onze lezers hier nog duidelijker, waarom ons blad altijd zoo op die ambtsge- dachte den nadruk lei. Maar Zijn ambt ver- vullen, dat kon Hij, evenals de eerste Adam, slechts doen door in te gaan tot de heel gewone „eenmaligheid”. Als de eerste Adam de relatieve, en de tweede de „absolute” eenmaligheid zou ge- had hebben, dan zou in den messiaanschen titel „tweede Adam” de eigennaam (Adam) door het telwoord (tweede) verslonden zijn. Dan zou het telwoord (tweede) als rangtelwoord verleerd zijn. Want een eerste, tweede, derde, vierde, kan men slechts tellen en „rang”schikken in hetzelfde ni- veau, in dezelfde „eenmaligheid”.

Dit is de Kerstboodschap; en slechts deze Kerstverkondiging behoudt de mogelijkheid van ad- ventsprediking. Als de „tweede Adam” op Kerstfeest zóó in de wereld „inbreken” zou, dat de „absolute eenmaligheid” van Hem de relatieve van den eersten Adam en van ons, Adams kroost, slechts in een „punt” zou snijden, dan ware er geen adventslijn meer te trekken, geen advents- prediking meer te houden. Tenzij we den kansel aan de Mythe zouden opdragen.

Christus „in het vleesch”: komt, ziet nu allen op Hem. En kent Hem niet „naar het vleesch”, d.w.z. niet op uw vleeschelijke, bloot-natuurlijke,

en daartoe door de zonde bedorven wijze, doch bidt God genade Hem te kennen uit Zijn Woord, te kennen „naar den Geest”. Slechts door een „kennen naar den Geest” is het mogelijk, in Jezus van Nazareth meer te onderkennen, dan de repor- ters kunnen rapporteeren zolang ze enkel den buitenkant zien. Dat Jezus van Nazareth in al Zijn handelingen, die in het dagblad komen kun- nen, Christus is, dat is alleen geloofsinzicht; en dat geloof brengt daarna betrouwbare, d.w.z. gees- telijke reportage mee. Reportage omtrent „Chris- tus in het vleesch”, welke reportage alsdan zelf niet naar het vleesch is. De niet-geloovige „re- portage”, die is „naar het vleesch”, en die ook alleen. Het „vleesch” van Christus is door den Geest ontdoet. Wie dien Geest niet aanvaardt in Zijn openbaring omtrent Christus’ vleesch, die miskent den Christus in het vleesch permanent. Doch dat ligt dan niet aan Christus’ vleesch, doch aan het zijne: het is niet verlicht, niet onder- worpen aan den Geest der openbaring, den Geest van Christus, die te voren heeft betuigd, en die heden nóg betuigt, dat Jezus is de Christus, de beloofde Messias.

Den „Christus in het vleesch”, dien ken- nen we; Hij leeft nog heden.

Den „Christus naar het vleesch”, dien noe- men we een fictie, evenals de „absolute eenmalig- heid”. En als Brunner zijn Theorie redden wil door te zeggen, dat „elk object beantwoordt aan de kennis daarvan”, dan zeggen we: Uw „object” van reportage-kennis bestaat niet. Derhalve heb- ben we voor de kennis van den werkelijken Chris- tus slechts de onderwerping noodig aan de pro- fete, de lyriek, ook de kronieken, die God van Hem getuigen liet door een „eenmalige” voor- zienigheid. K. S.

UIT DE SCHRIFT

Meer dan herhaling.

En hij zal voor Hem heengaan, in den geest en de kracht van Elia, om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen, en de ongehoor- samen tot de voorzichtigheid der rechtvaardigen, om den Heere te bereiden een toegestemd volk. Luk. 1:17.

God heeft verhoord het bidden van Zijn priester Zacharias. En nu zal dan aanbrenken de Nieuwe Dag met de openbaring der genade, zóó wonder- lijk, dat geen oog het heeft gezien en geen oor gehoord. Hoe zal God dat, wat in geen men- schenhart is opgeklimmen maar nu gaat komen, mededeelen? Hoe zal God omschrijven de oorzaak der vreugde, die dan toch eindelijk weer een lof- zang doet geboren worden in den barren tijd van het Herodiaansche bewind? Wat zal de taak zijn van de gloednieuwe figuur in de openbaringshisto- rie van het evangelie, die priester en Nazireër en profeet zal zijn?

Dit zegt God nu bij monde van den engel in een woordenkeus, die aan de laatste woorden van het Boek des Ouden Verbonds herinnert. (Mal. 4:5, 6.) En die levendig maakt voor het geloovig bewustzijn een van de sublimste profetengestalten van Oud-Israël.

God is toch wel zeer goed, als Hij Zich open- baart.

Gods verborgen omgang vinden zij, wien God Zijn hart ontsluit; aan Zijn vrienden, Zijn beminden, legt Hij Zijn geheimen uit.¹⁾

Maar God spreekt dan geen geheimtaal. Zacha- rias kan niet zeggen, dat hij er niets van begrepen heeft.

Dus wordt hem door het woord van den engel duidelijk, dat God Zich gaat ontfemen over Zijn volk met de ontfeming, waarin Hij eens Elia zond temidden van de verbastering en ontwrich- ting van Israëls leven ten dage van Achabs en Izéls bewind. De dagen van Herodes den Grooten hadden veel weg van dien vorigen tijd, toen zeven- duizend slechts hun knieën niet hadden gebogen voor de afgodische nieuwigheden van de prinses uit Tyrus. Herodes was niet zonder tacl. Hij kon zich zelfs verbeelden den Joden een Jood en den Grieken een Griek te zijn, toen hij zijn schatkist openstelde zoowel voor de restauratie van den Joodschen tempel in Jeruzalem als voor het bou- wen van meer dan één heiligdom in het oude heilige land voor den Divus Augustus, keizer van Rome. Maar dat kon de rechtvaardigen niet mis- leiden. Het doel van zijn politiek in cultureelen zin was toch de geleidelijke helleniseering van Pale- stina. Nu ja, de oudere generatie zag zich nog iets toegeworpen, maar zelfs de tempelrestauratie werd minder aannemelijk voor haar door het over- vloedig gebruik van de middelen der Grieksche kunst. Bovendien kreeg Jeruzalem naast zijn tem- pel zijn theater en zijn paardenrennen en zijn vier-

1) Psalm 25:7 in Het boek der Psalmen, de psalmen van Israël op de oorspronkelijke melodieën uit de zestiende eeuw opnieuw naar het Hebreeuwsch bewerkt en voorzien van aan- teekeningen, in opdracht van de administratie: geestelijke liden- ren uit den schat van de kerk aller eeuwen, uitgegeven door de Zuid-Hollandsche uitg. maatsch. Den Haag, 1936.

jaarlijkse sportfeesten. Velen jongeren was dij lief. De spanning tusschen den ouden en den nieu- wen tijd werd kwaadaardig. De waarde van de erve der vaderen kreeg, evenals in de dagen van Achab en Elia (1 Kon. 21:3), een problematisch karakter.

Nu, in een fel conflict tusschen den Heere en Baäl had eens Elia met geest en kracht den naam van den Heere mogen verheerlijken. En van den nood van zijn tijd wist Zacharias wel zoo veel, dat de herinnering aan den terugkeer van Elia’s geest en kracht in de gestalte van zijn kind hem blijde hope gaf.

Juist van dergelijke schandelijke verscheuring van Israël in partijschappen, die ’n felle politieke kleur kreeg sinds de Romeinsche bescherming was inge- roepen en toen de Herodesen en na hen en met hen de stadhouders van Rome Palestina be- heerschten, en die de tragiek van den Joodschen bevrijdingsoorlog tegen Vespasianus en Titus heb- ben uitgemaakt, had Maleachi geprofeteerd, toen hij in de laatste woorden van zijn boek de aan- dacht vestigde op de flagrante tegenstelling tus- schen generaties; op de wanhopige verdeeldheid tusschen vaderen en kinderen, die pas door be- keering kon worden overbrugd. En toen had Ma- leachi ook van ontfemingen Gods mogen spreken, die één zouden doen komen in den geest en de kracht van Elia, opdat hij de uiteenliggende gene- raties verzoenen zou; opdat God niet kwame, en het land met Zijn banvloek trof.

Welnu, als Zacharias bad om de verlossing van Israël was hij aan het vragen om die toeberei- ding van het verscheurde en verbasterde Israël tot een toegestemd volk van God.

En toen heeft God hem in den tempel het komen van Zijn gadelooze ontfeming beloofd. Daar zal voor Hem heengaan één in den geest en de kracht van Elia, om te bekeeren de harten der vaderen tot de kinderen. God zal nog weer naar Zijn volk grijpen.

Maar daarmee is ook gezegd, dat nieuwe tijden komen nu. Het lijkt haast repetitie: eentonige her- haling van wat in vroeger dagen werd vertoond. Elia en Achab en een vrouw, die profetenbloed wil zien, en een ontwricht Israël. Johannes en Herodes en een vrouw, die een scherprechter in den profetenkerker komen doet, en Israël, dat op geen enkele manier onder Gods beslag te krijgen schijnt.

Doch ’t is meer dan herhaling van Elia. Maleachi heeft gezegd, dat na den man met Elia’s geest en kracht de dag van den banvloek over Israëls land wel komen kon. En Hij, die meer is dan Elia, en meerder dan Johannes de Dooper, staat voor de deur. Als Hij van het vervloekte land verhoogd zal zijn, zal Hij ze allen tot Zich trekken. Dit zeide Hij van Zichzelf, de Christus Gods, toen Grieken naar Hem hadden gevraagd (Joh. 12 vs 20, 32.) Wanneer dan weer de kinderen des koninkrijks hun God verwerpen, zullen ze van het Oosten en Westen komen en met de vrome vade- ren aanzitten.

En dus verstaan wij hier, dat onze God wel zeer hartelijk is in het geven van Zijn openbaring. Hij onthult de geheimen van Zijn liefde. Ook is Hij de Getrouwe daarin, dat Hij dezelfde dingen zegt en doet, menigmaal. Zacharias, die rechtvaardig is, wordt sterk getrouwt te Jeruzalem. Maar ten laatste wordt de Zoon gezonden. Dan komt toch de critieke dag. Want God wil niet zonder toe- gerust volk zijn. Dit is het oordeel dezer wereld. De prediking van Johannes hebben ze ook niet ge- loofd. En waar nu Christus wordt gepredikt is wel de trouw van God en Zijn ontfeming groot, doch daar is ook het definitieve; verblijd u ook daarover, Zacharias. Ziet, Ik zend u den profet Elia, zegt Maleachi, eer dat die groote en vrees- lijke dag des Heeren komt.

Er komt een tijd, dat wij dezelfde dingen, die we van jongsaf hebben gehoord, niet meer kunnen hooren zonder dat wij zeggen tot Hem, die te sprekt: „Ja, Heere”. En wie dan tot Hem: „Neen” zegt, bedelft zichzelf onder het oordeel. Deze dag is heden, zoo gij Zijn stem hoort!

W.

R. S.

KERKELUK LEVEN

Naar aanleiding der artikelen van Ds Delleman. (IV.)

We mogen derhalve als resultaat van ons onderzoek betreffende het „Schatboek” dit wel noteeren: a. als de Catechismus zegt: ge moet uzelf onderzoeken, of gij geloof(swerkzaamheden) en poenitentie hebt, dan betekent dat niet: ge moet in u zelf nagaan, of gij den toestand van den (in beginsel) niet-wedergeborens, dan wel dien van den (in beginsel) wedergeborens ver- toont;

b. maar dan wil dat zeggen: ge moet nagaan, of gij den toestand van den in schijn geloovende, dan wel dien van den werkelijk-geloovende vertoont.

De tegenstelling, het dilemma, is niet: wedergeboren of niet-wedergeboren (beide malen: in beginsel),

en ook n met het niet-er mee maar:

in uw lev zien, maar beeld van c waarnachtig doenden „u”

Men latte de vraag ste ook de kwes over onszel schuifhoeks menschen e alleen wij geven.

Ik deni het verschi (piorum co genen, die poenitentia) in drielei de oorzak

Wat a, b kommeren op de zond van te doe beledigd, I genoemd. I wel een „h poenam aet lik daarov leedigd doo Petrus.

Wat b, b tentie”, het de afwezigl uit ongeloo het meer in gaan ze no Bij de and leedwezen, zoenende d liationis); verdriet; ze Borg, en he (confidant)

Wat eind vreezen, ve saamheid. : natuur wor hun poenit tegen God; hun feitell levenden G af, om ziel daarentege een nieuwe des te meer

Met het komen in heproeving; Met het evenwel de

De profes ta de aanw

Aan het- synode” ge hierop nee teit” in Synode zul

Niemand Synode hee hebben met de ouderlin naar een zelden aan van kerke gebrek). Z

kerkelijke ringswerk kerken, of grootere k vergadering men daard

En overl betreft: nie spel is, dat verband hi toren: vaal en die m

overweging hij een bep lij tot een haar tegen

lij in het dan heuse gesteld. In omdat hij men het

kennen de van een v (om het ge vreeingsko weg te vi te zijn, en al zijn er zoo niet l ginselen al

geren was dit
n en den nieu-
waarde van de
de dagen van
problematisch

den Heere en
acht den naam
a. En van den
wel zoo veel,
eer van Elia's
zijn kind hem

rscheuring van
politieke kleur
ning was inge-
na hen en met
Palestina be-
den Joodschen
en Titus heb-
rofeteerd, toen
boek de aan-
genstelling tus-
e verdeeldheid
pas door be-
toen had Ma-
nogen spreken,
en geest en de
niggende gene-
liet kwame, en

verlossing van
n die toeberei-
basterde Israël

en tempel het
ring beloofd.
n in den geest
eren de harten
l zal nog weer

1 nieuwe tijden
eentonige her-
werd vertoond.
e profetenbloed
l. Johannes en
cherprechter in
a Israël, dat op
eslag te krijgen

1 Elia, Maleachi
Elia's geest en
ver Israëls land
is dan Elia, en
staaf voor de
land-verhoogd
h trekken. Dit
stus Gods, toen
gd. (Joh. 12 vs
nderen des kol-
len ze van het
de vrome vade-

ze God wel zeer
zijn openbaring
iefde. Ook is Hij
lfde dingen zeg-
lie rechtvaardig
alem. Maar ten
Dan komt toch
niet zonder toel-
dezer wereld
a ze ook niet ge-
rdt gepredikt is
ntferming groot,
verblid u ook
d u den profet
roote en vrees-

te dingen, die we
et meer kunnen
ot Hem, die ze
dan tot Hem/
der het oordeel
stem hoort!

R. S.

EVEN

Ds Delleman. (IV.)

van ons onderzoek
noteeren:
uzelf onderzoeken,
enitentie hebt, dan
zelf nagaan, of gij
niet-wedergeborene,
wedergeborene ver-

moet nagaan, of gij
loovende, dan wel
vertoont.

niet:

1 (belde malen: is

en ook niet:
met het geloofsbegin-
sel door God begiftigd, dan wel
niet-er mee begiftigd, —
maar:

In uw levensopenbaring, zooals niet alleen anderen ze
zien, maar gelijk vooral ook zijzelf die kennen kunt, het
beeld van den namaak-geloovige, dan wel dat van den
waarachtig geloovenden en zich bekeerenden en boete
doenden „mensch Gods“ vertoonende, ja, dan neen.

Men lette er op, dat het Schatboek hier niet alleen
de vraag stelt, wat à n d e r e n van ons leven zien, maar
ook de kwestie, wat wij z e l f, als wij eerlijk zijn tegen-
over onszelf, in ons leven ontdekken. Er zijn immers
schuilhoeken van ons hart, waarin niemand van de
mensen om ons heen indringen kan, en waarover
alleen wijzelf beschrijverwijs uitsluitel kunnen
geven.

Ik denk hierbij aan wat het Schatboek opmerkt over
het verschil tusschen de bekeering der godvreezenden
(piorum conversio) en de poenitentie, het berouw der-
genen, die niet oprecht den Heere vreezen (impiorum
poenitentia). Volgens het Schatboek is er een verschil
in drieërlei opzicht: a. in den aard der droefheid; b. in
de oorzaak van het leedwezen, en c. in zijn gevolg.

Wat a. betreft: de niet waarlijk Godvreezenden be-
kommeren zich alleen maar er over, dat er straf staat
op de zonde, en dat er in de toekomst kwade gevolgen
van te duchten zijn; niet het feit, dat ze G o d hebben
beledigd, houdt hen bezig. Als voorbeeld wordt Kain
genoemd. De Godvreezenden daarentegen hebben óók
wel een „haat“ tegen de eeuwige straf (oderunt quidem
poenam aeternam), maar ze hebben het toch voornamelijk
daarover te kwaad, dat ze den Heere hebben be-
ledigd door hun zonde. Voorbeelden: David, Ps. 51:4,
Petrus.

Wat b. betreft: bij de eerste groep komt de „poeni-
tentie“, het berouw, het leedgevoel, op uit wanhoop, uit
de afwezigheid van vertrouwen, uit een niet-vertrouwen,
uit ongeloofigheid; die tot deze groep behooren, zoeken
het meer in wanhoop, en in ijdel misbaar, en tenslotte
gaan ze nog verder in hun feitelijken „haat“ tegen God.
Bij de anderen daarentegen komt de poenitentie, het
leedwezen, op uit het geloof in de genade en de ver-
zoenende daad van God (ex fide gratiae Dei & reconcilia-
tionis); derhalve vertroosten zij zich weer in hun
verdriet; ze richten zich weer op in den Middelaar en
Borg, en hebben vertrouwen in God, gaan Hem gelooven
(confidunt), Ps. 51:8.

Wat eindelijk c. aanbelangt: bij wie niet waarlijk God
vreezen, volgt op de poenitentie geen nieuwe gehoor-
zaamheid. Ze zetten hun zondig leven voort; hun oude
natuur wordt niet gekruist, gedood, begraven. Hoe meer
hun poenitentie wast, des te sterker wordt hun haat
tegen God; hun ijdel misbaar neemt wel toe, maar ook
hun feitelijke ontvluchten van den barmhartigen en
levenden God; van Hem wenden ze zich meer en meer
af, om zich tot den duivel te keeren. Bij de vromen
daarentegen wordt berouw en leedwezen gevolgd door
een nieuwe gehoorzaamheid. Hoe sterker hun berouw,
des te meer de versterving in hen van den ouden mensch.

Met het gezegde kunnen we nu m.i. wel iets verder
komen in verband met de algemeene kwestie der zelf-
beproeving.

Met het oog op de beschikbare ruimte breken we
evenwel deze week hier af. K. S.

**De professoren ter Synode: Het „objectieve“ element
in de aanwijzing.**

Aan het verleden week inzake „de professoren ter
synode“ gezegde willen we nog iets toevoegen. Het komt
hierop neer: óók ter wille van de „objectivi-
teit“ in de bepaling van wie wel en wie niet ter
Synode zullen gaan, is het beter, dat ze allen komen.

Niemand zal ontkennen, dat er in de afvaardiging ter
Synode heel wat factoren meespreken, die niets te maken
hebben met de vraag: wie is de beste? Beginnen we met
de ouderlingen: de ouderlingen in groote steden komen
maar een heel enkele maal ter classis, omdat ze maar
zelden aan de beurt kunnen komen bij een groot getal
van kerkeradsleden, of door andere oorzaken (tijds-
gebrek). Ze hebben daardoor veel minder kans, in het
kerkelijke leven „in te groeien“ voor wat het vergade-
ringswerk betreft, dan hun ambtsbroeders in kleinere
kerken, of hun andere collega's die, hoewel óók in
grotere kerken werkende, tijd hebben voor classicale
vergaderingen. Heel wat zeer bekwame ouderlingen zien
men daardoor nimmer ter Synode.

En overigens: wat de afvaardiging in het algemeen
betreft: niemand zal ontkennen, dat daarbij veel in het
spel is, dat alweer met de vraag, wie de beste is, geen
verband houdt. De keus wordt bepaald door veel fac-
toren: vaak zijn het degenen, die al eens geweest zijn,
en die men niet passeeren wil uit vriendelijkheids-
overwegingen. Elders wordt iemand niet gekozen, omdat
hij een bepaalde mening voorstaat, of tegenstaat, omdat
hij tot een zekere schakeering gerekend wordt, of als
haar tegenstander bekend staat. De vraag, hoe sterk
hij in het argumenteeren en in het „beproeven“ (maar
dan heusch) „der geesten“ is, wordt vaak niet eens
gesteld. In andere gevallen komt iemand in aanmerking,
omdat hij tot dat bepaalde menschengeslacht behoort, dat
men het „vergaderingstype“ zou kunnen noemen. Ze
kennen de eigenaardige mentaliteit en beweeglijkheid
van een vergadering, weten zich er op in te stellen
(om het germanisme te gebruiken), kennen de manoeu-
vreeringskunst, weten den beweerd „gulden“ midden-
weg te vinden, worden dus geacht, geen „extremist“
te zijn, en komen er gemakkelijk, en telkens weer, óók
al zijn er vlak naast hen anderen, die even bekwam,
zoo niet bekwamer zijn, en voor het toetsen der be-
ginselen allicht meer geneigd en genegen, en die daarom

in een grootere vergadering, als een Synode, waar
het „vergaderingstype“ toch wel aan-
wezig is, om het administratieve en repraesentatieve
werk te doen, derhalve zeer nuttig zouden kunnen
werken, als ze maar een kans kregen. Er bestaat zelfs ge-
vaar, dat het kneedbare „vergaderingstype“ zóózeer de
„mindere“ vergaderingen, elk voor zich, toespreekt, dat
het de „meerdere“ gaat overheerschen; het gevolg kan
zijn: georganiseerde slappedanigheid, en het zich willig
laten spannen voor den wagen der „gulden-middenweg-
tactiek“, die al zooveel schade heeft aangericht in de
kerk, en haar verwereldlijking zoo sterk bevordert.

Zijn nu de motieven van de keus der afvaardiging
door allerlei „subjectieve“ elementen beheerscht, dan
staan daar temidden van al die om dit en om dat ge-
deputeerde broeders de professoren, als de eenige groep
die nergens anders om is gekomen ter Synode, dan dat
zij zijn geroepen voor een arbeid, die met de Synode
als zodanig niets te maken heeft, doch in het algemeen
geacht wordt, haar ten nutte te kunnen zijn. Bij hun
benoeming tot het professoraat mogen misschien
ook allerlei bijzondere overwegingen in het geding zijn,
deze hebben toch niets of zeer weinig te maken met
de hierboven werkzaam gebleken factoren. De profes-
soren als groep zijn het element, dat geheel „objec-
tief“ is; natuurlijk niet, wat hun personen betreft (ze
zijn als alle vleesch), maar wat hun komen-ter-synode
betreft.

Zou men hierin verandering willen brengen, dan be-
teekent dat m.i. nog grooter gevaar voor de samenstel-
ling der Synode uit het oogpunt van rustige objectivi-
teit, dan tot nu toe reeds beloopt werd. Zou men
moeten gaan aanwijzen, wie in een bepaald jaar of voor
bepaalde zaken wel en wie niet ter Synode gaan zullen
uit hen, dan komt ook in dit opzicht de kwestie al-
licht voor den dag, wie persona grata is bij deze, en
wie bij een andere groep, of in een bepaald meenings-
verschil geacht kan worden zóó of zús te zullen advi-
seeren. Waarom zouden we doen, als bestonden deze
gevaaren niet? Het gevaar der partijdigheid ligt hier
voor de deur. Hoogstens zou het lot kunnen beslissen,
maar daar zou ik niets voor voelen, omdat dit alleen
ter sprake komen moet, als het niet anders kan, of
wanneer het de partijdigheid moet weren in gevallen,
waarin het niet anders kan. Denkt men aan de ver-
schillende kwesties, die op een Synode aan de orde
komen, en aan den samenhang tusschen die kwesties
en den studiegang der verschillende hoogleraren, dan
voelt men, dat het lot hier te mechanisch, te „dom“
zou werken.

Laat men de professoren en bloc behouden, ter wille
van de objectiviteit der reden van hun uitnoodiging.
Het lijkt me voorts nog de beste waarborg voor een
vreedzaam leven, om deze, en om de verleden week
genoemde reden.

K. S.

De zaak-Ds K. van Dijk.

In de pers circuleert een bericht, waaruit in betrek-
king tot de zaak van Ds K. van Dijk te Wonosobo blijkt,
wat in de vergadering van 24 Nov. j.l. der miss.-pred.
in dienst der Geref. Kerken, besloten werd. Het is dit:
aan Ds van Dijk hun leedwezen te betuigen over alle
uitlatingen, waardoor deze zich in zijn eer als Dienaar
des Woords zoo aangetast kunnen achten, en dat zij
deze uitlatingen in haar gemaal intrekken.

Ds van Dijk heeft met dankbaarheid van deze ver-
klaring kennis genomen en zijnerzijds aan de broeders
verzekerd, dat hij gaarne bereid is al wat er voor hem
krenkends in de uitlatingen der Broeders geweest is,
van harte te vergeven, en dat er voor hem, nu dat alles
geheel teruggenomen is, geen reden overblijft, om de
tegen hem bij de zendende Kerken ingediende aanklacht
te handhaven, weshalve hij ten aanzien van de Broeders,
die de verklaring hebben afgelegd, zijn aanklacht bij de
zendende Kerken in haar geheel terugneemt.

Uit dit betuigen van leedwezen door de Broeders
meent Ds K. van Dijk te mogen afleiden, dat dus inder-
daad de Broeders tegen hem gezondigd hebben. Maar
dan volgt daar ook uit, dat hij geen ongelijk had, toen
hij zich met een klacht tot de kerkeraden wendde. Een
gezant van Christus behoort de eere van zijn ambt hoog
te houden, en die te verdedigen, als ze wordt aangetast;
dat heeft de apostel Paulus ook gedaan. De eere van
den gezant staat niet los van de eere van zijn zender.
Ds K. van Dijk is er van overtuigd, dat hij hiermee heeft
gehandeld naar het voorschrift van Christus: Zeg het
der gemeente!

Maar hoe kan dan van hem geëischt worden, dat hij
in oprechtheid over deze daad leedwezen betuige, een
daad, die hij niet als zonde kan zien!

Tot zoover het bericht. Ook mijn meening is het, dat
nu blijkt, dat Ds van Dijk volkomen juist gehandeld
heeft, toen hij, na de collega's persoonlijk vermaand te
hebben, zich tot hunne kerkeraden heeft gewend met
het verzoek om de zaak te onderzoeken. Er is in deze
aangelegenheid, ook wat de synodale behandeling be-
treft, m.i. niet geheel recht gedaan aan Ds van Dijk.
Want hoezeer ook in velerlei opzicht ernstig gestreefd
is naar een objectief onderzoek, dat trouwens veelszins
Ds van Dijk tot grooten dank kan stemmen, toch acht
ik het niet juist, dat over enkele aangelegenheden, waar-
over Ds van Dijk niet zelf gehoord is, en geen voldoende
schriftelijke gegevens ter beschikking stonden, toch
eenigszins overhaast gehandeld is, zoodat op bepaalde
punten toch een min of meer afkeurend oordeel uit-
gesproken is, zonder genoegzame voorbereiding; en
tevens, dat publicaties (zonder voorafgaande gelegenheid
om Ds van Dijk te hooren) gedaan zijn met betrekking
tot kwesties, die te voren niet publiek waren, zonder
dat hiertoe noodzaak was. Het gevaar was niet

Blauwe paneeltjes.

Schrijf het niet aan onmatigheid toe, als ik u
nog eens wil medenemen naar het panopticum van
Bacchus. Ik wil u enkele blauwe paneeltjes laten
zien uit het Kabinet der Dronkaards.

Daar is allereerst de Engelsche dronk-
aard. Hij is geheel-onthouder van zeep en af-
schaffer van water. Hij heeft een ongelooflijke
virtuositeit om zijn broek in rafels te dragen. Hij
is een geboren lantaarnplaatje! Slingerachtig zijn
de bewegingen van zulk een slumbewoner. Zijn
beroep is drinker, in zijn vrijen tijd is hij piere-
ment-slenteraar. Zijn vrouw is ongetwijfeld een
teringachtige bloedspuwster. De rest van haar
bloed vloeit weg onder de slagen met een stoel-
pool. Aan haar rokken klemmen zich kleine Oli-
viers Twist in permanente recidive. Op den ach-
tergrond kart een uitdrager de laatste meubeltjes
weg! Geheel anders is de voorstelling in de crimi-
neele afdeling. Tooropachtig van strakke lijn,
houtschoon-somber hangt daar het konterfeitsel van
den psychopaat. Veel is in het donker ge-
laten, maar bij de speciale Lombroso-kenmerken
heeft het conté zijn diensten bewezen. Dit milieus-
lachtoffer en degeneratie-product is omgeven door
toga-geritsel. De heffen van geïnteresseerde medici
en juristen aalen over zijn bleeken kop. Een van
de talrijke leden van de achtbare familie Ho-
ningdonder biedt zich als heilpaedagoog aan.
Op den achtergrond opent het asyl zijn toegangs-
poorten...

Voor beide beelden staan eerzame mannen en
vrouwen. Zij spreken Karel V na: Zoo'n zwakke-
ling zal mij niet tot geheelonthouder maken!

Er is echter een zijzaaltje, waar ik u raden
zou niet heen te gaan. Er staat een handwijzer
met het opschrift: De drinker in wer-
kelijkheid. Maar dit is bedrog! Het zaaltje is
leeg. Slechts is er een foto-toestel, waarop te
lezen staat: Druk op de knop en fotografeer u
zelf! Men wil u hier suggereren, dat dronkaards
over het algemeen gewone menschen zijn. Dat je
onder hun beeltenis zoudt kunnen schrijven: een
veelbelovend student, een quick handelsman, een
model-opa! Dat ze een goed figuur zouden maken
op den kansel, in de ouderlingenbank, ja op den
troon! Deze suggestie is een infame belediging!
Ik ben geen zwakkeling en u ook niet! Wij zijn van
het solide-menschen-ras!

Wel zegt de Bijbel, dat er geen onder-
scheid is. Dat zegt de Bijbel in verband met
zeer uitwendige en aanstootelijke zonden. Ook
noemde Jezus Christus een dief met den schoonen
naam: Kind Abrahams en een slet heette Hij:
dóchter! Maar dat is iets voor de preek, niet
voor de maatschappij!

Komt laat ons liever genieten in de galerij
der kasteleins. Dit is de afdeling der zelf-
portretten. En een zelfportret wijst op iemand die
met het leven verzoend is. Er is geen verf ge-
spaard! De volle facie schijnt u uit te noodigen:
Zie mij aan, hier hangt een goed man! Zijn rijk-
beringende hand heft een schild op als bescherm-
heer der persoonlijke vrijheid! Terwijl onder dit
gedecoreerde schild de verdrukten vrijheid zoeken,
de wetenschap bloeit (in vino veritas), zelfs de
doodslager zijn galgenslokje drinkt, de echt wordt
gesloten, het moederschap bezegeld, het doctoraat
ingewijd, de dooden herdacht, de kunsten ontwik-
keld worden, zwaait zijn andere hand den voor-
zittershamer van het comité tegen onmatige drank-
bestrijding. Het is ondoenlijk u een overzicht te
bieden van de gevarieerde beeltenissen. Daar is de
nationale kastelein, die den soldaat zijn veld-
flesch vult, den matroos zijn oorlam schenkt.
Daar is de kastelein-philantroop, die propa-
ganda maakt voor de maatschappij tot redding van
drenkelingen. Daar is zijn religieuze confrater,
die een kersboom plant en het orkest laat spelen
„Stille Nacht...“

Zulke menschen te zien is een ware hartver-
sterking!

Lieve oude Maatschappij, wij laten niet toe dat
men de schennende hand aan u slaat...

N. B.

denkbeeldig, dat daardoor de aandacht van die hoofd-
zaken, waarin Ds van Dijk gelijk gekregen heeft, werd
afgeleid op bijzaken, en dat het aan de aandacht der
krantenlezers zou ontgaan, dat toch inderdaad Ds van
Dijk in veel punten recht had tot principiëel bezwaar
en tot persoonlijke klacht.

Laat ons hopen, dat nu ook verder deze zaak uit de
wereld is, en dat de pacificatie niet weer ongedaan ge-
maakt zal worden.

K. S.

Vage notities van „Om Sions wil“.

Het orgaan „Om Sions wil“ laat ik meestal onbespro-
ken; een enkele maal evenwel moet gesignaleerd worden,
hoe lichtvaardig het schrijft. Ik doe het iets breder
nog dan verleden week.

In het jongste nummer wordt naar aanleiding van de Synode, speciaal in verband met wat er op den bekenden Donderdag gesproken is, een en ander opgemerkt, dat er geheel naast is. Voorbeelden:

a. beweerd wordt („blijkbaar“) dat wat de pers van de discussies van den Donderdag (het debat over de „meningsverschillen“) heeft doorgelaten, vóór de publicatie eerst nog zorgvuldig is geschrift en gekeurd, om toch naar buiten hiervan geen al te ongunstigen indruk te vestigen. Mocht hiermee iets anders bedoeld zijn, dan dat de heeren journalisten eigener beweging hun verstand hebben gebruikt (en dat zal wel niet bedoeld zijn, want dat onderstellen we natuurlijk altijd), dan is het fantasie;

b. van Prof. Greijdanus wordt beweerd, dat deze had uitgesproken, dat „de zaken, die genoemd werden, om door deputaten te worden bezien“, confessioneel nog niet bepaald zijn. Jammer voor dit fantasierijke orgaan was het niet precies andersom: Prof. Greijdanus heeft juist beweerd, dat bepaalde punten al lang confessioneel bepaald waren; in de lijn daarvan lag natuurlijk de volkomen juiste gedachte, dat, als iemand daartegen inging, men niet doen moest, alsof er eerst nog eens gepraat worden moest, maar dat men dan maar den man aanpakken moest;

c. mijzelf wordt in den mond gelegd — waar de nonsens vandaan komt, weet ik niet — dat ik het zou betreurd hebben, dat er Schilderianen en Honigianen zijn. Er is natuurlijk geen woord van waar. Er is van Honigianen geen sprake geweest. En daarmee vervalt heel de fantasie van „Om Sions wil“, alsof er een partijvorming zou zijn, nog wel om de personen van mijn hooggeachten voorganger en van mijzelf;

d. evenzoo staat het met de bewering, dat ik van mijn kant zou gesproken hebben van „onverstandige jongelui“. Prof. Kuiper vond het goed, menschen zonder nadere aanduiding te karakteriseren als „baardelooze knapen“. Ik heb toen, mij even op zijn standpunt stellende, gevraagd: als dat waar is, moet men dan om een paar onverstandige jonge menschen zoo'n drukte maken?

Moge dit blad eens de bescheidenheid krijgen waartoe het anderen indirect opwekt. Dan zouden fantasieën over leerlingen, die zich tegen hun leermeester keeren, niet zoo maar kunnen nergesgeschreven worden. Al zou de redacteur misschien op een of ander krantenverslag als de oorzaak van zijn fantasieën wijzen, daarmee is men in „Sion“ niet klaar. Wie daar wat beweren wil, moet eerst eens nadenken.

Onrust? Ja, vooral door dergelijke lichtvaardigheid. Ook tegen andere voorstellingen, die dit blad geeft, past trouwens slechts een scherp protest. Mij zelf wordt — zie hierboven — verweten, dat ik „onverstandige jongelui“ heb aangemoedigd, door hun onrijpe pennevruchten in „De Reformatie“ op te nemen of door te geven. De Kampers noemen namen. Ik weet geen enkelen „baardeloozen knaap“, die in „De Reformatie“ het woord gekregen heeft. Ik weet ook geen enkelen „onverstandigen jongen man“, die het zoover gebracht heeft. Ik weet alleen, dat de menschen, van wie ik vermoed, dat Ds Kamper hen bedoelt, van de theologische kwesties tienmaal meer begripen dan sommige woordvoerders, die Ds Kamper op Gods volk afstuurt met lasterende pen (zie hieronder). En dat ze mij ernstiger schijnen te denken dan Ds Kamper zelf. Van lastering gesproken: wat denkt men toch van een anonymus, Jan de Zeeuw, die in hetzelfde nummer durft te insinueren:

Ja, waarde vriend, er zijn van die algemeene verschijnselen in 't gemeentelike leven, die zorg baren. Eerst het godvruchtige leven weg en wat dan? Gaan tornen aan de leer, opdat er weer overeenstemming zij tusschen leer en leven (voortgaande deformatie?). De Heere beware Zijn kerk genadiglijk er voor. Tot een volgenden keer. Met hartelijken vriendengroet.

En wat te denken van Ds Kamper zelf, die de vraag stelt:

Moeten de kerken wachten en zwijgen, tot de dingen eerst onherroepelijk in een bepaald verkeer verband zijn gegoten en vastgezet?

POPULAIR-WETEN- SCHAPPELIJKE SCHETSEN

Sealtiel, de aangeboden zegelring.

En na de Babylonische overvoering gewon Jechonias Salathiel, en Salathiel gewon Zorobabel.

Matth. 1:12.

Jojachin en zijn geslacht zijn dus vervallen verklaard van den troon en in ongenade gevallen. Maar al valt deze ambtsdrager weg, al wordt het ambt van hem genomen en al wordt deze Jojachin ambteloos burger, zijn ambt wordt aan een ander gegeven en blijft dus behouden.

Want God vervult Zijn aan David gegeven woord. En dus zal er toch iemand uit Davids Huis moeten zijn, die drager der messiaansche beloften wezen zal. En — daarvoor moet Jojachin nu zorgen. En dat heeft hij gedaan ook. Matth. 1:12 zegt toch: „Na de babylonische overvoering gewon hij Sealtiel“. Hij heeft dus voor zichzelf de ballingschap ten einde zien gaan en daarna gezorgd, dat er een ander aangewezen werd als ambtsdrager.

Is er zoo weinig te doen op het wetenschappelijk erf, dat onze theologen nu maar lukraak de erfenis onzer vaderen overhoop moeten halen, om te zien, of zij werkelijk aanvaardbaar is?

Is dit „licentius disputabel stellen“ van wat onze kerken steeds hebben beleiden niet van groot nadeel voor de vastigheid van ons geestelijk en kerkelijk leven?

Laat ieder, die vermoedt, tot de „baardelooze knapen“ door Prof. Kuiper of door Ds Kamper gerekend te worden, doen wat ik gedaan heb. Ik heb Ds Kamper verleden week schriftelijk gevraagd, of hij soms ook mij rangschikt — het verband schijnt er op te wijzen — onder de theologen, die „lukraak de erfenis onzer vaderen overhoop halen“.

Tot nu toe (ik schrijf Woensdagavond), ontving ik Ds Kampers antwoord niet. We zullen 't toch probeeren te krijgen. We zouden dezen broeder niet gaarne de christelijke vreugde en gehoorzaamheidspraestatie misgunnen van „concreet“ te zijn.

„Lukraak“ „overhoop halen“.

„Licentius disputabel stellen“.

We zullen daarover nog wel eens een woordje spreken. Het moet nu maar eens uit zijn met dat stemming maken in de ruimte zonder concrete aanduiding. Met de vage notities.

K. S.

„Geloof en vrijheid“.

Naar ik verneem, bestaat het voornemen, het blad „Geloof en Vrijheid“, dat tegen het communisme reeds zeer lang krachtig optreedt, na 1 Januari te laten verschijnen in boekformaat. Er wordt, naar ik weet, ook onder Hervormde, Gereformeerde en Christelijk-Gereformeerde predikanten of theologen in ruimeren zin, medewerking gezocht.

Waar deze aanleggenheid van ruimer belang is, en waar mij blijkt, dat er haast bij de zaak is, ben ik zoo vrij, hier publiek mee te deelen, wat voor mijzelf een punt van overweging uitmaakt, en ook aan betreffende instantie als zodanig bekend gemaakt is.

Voor mijn besef is het van beteekenis, na te gaan, of deze actie, waarin op zichzelf veel goeds is, wat de bedoeling betreft, ook plaats heeft in ruime voor fascisten, met name ook voor N.S.B.-ers, en of deze lieden ook worden opgenomen in de actie.

Ik doe dat, omdat in het met „Geloof en Vrijheid“ verbonden „Landelijk Werkcomité Dr O. Schabert“ ook zitting heeft G. J. K. Baron van Lynden van Horstwaerde, Soestdijk, te penningmeester. Over dezen heer schreef ik — op verzoek, het betrof immers een gevraagde recensie — in het nummer van „De Reformatie“ van 15 Maart 1935. In dit artikel herinner ik er aan, dat

1e. deze heer auteur is van een geschrift over „De orde der getrouwe getuigen van den komenden Christus“;

2e. de auteur tevens hoofdleider dezer orde was;

3e. in deze brochure getracht werd te komen tot een „interkerkelijke gebeds- en geloofsgemeenschap ter bestrijding van de verworping in de wereld door het materialistisch egoïsme“;

4e. de auteur een eind wilde zien komen aan het „afschuwelijk spel“, dat er „in de politiek met ons allerheiligste geloof, en in de heilige apostolische kerk met de politiek gespeeld wordt“; in welke woorden o.m. nationaal-socialistische geluiden doorklinken;

5e. deze brochure zelf een aanbeveling was van de N.S.B.

Tegen deze brochure ontwikkelde ik nog meer bezwaren, die ik thans laat rusten.

Ik meen, dat het gevaar niet denkbeeldig is, dat medewerking aan „Geloof en Vrijheid“ praktisch hierop neer zou komen, dat men met nationaal-socialisten in den arm tegen de communisten optrekt, terwijl deze nationaal-socialisten zelf de kerk even hard, zij het op andere wijze, onderdrukken. Nog pas komen er uit Duitschland berichten, dat men het Oude Testament als leerstof van de scholen wegneemt, dat de Jodenzending verboden wordt, en meer van dit slechte gedoe. Bovendien weet ieder fatsoenlijk mensch, dat de manieren van de N.S.B. immoreel en kerkverwoestend zijn.

Dat Jojachin dat kan doen, daarvan verhaalt de Schrift zeer uitvoerig en tot twee malen toe zelfs.

Het is toch merkwaardig, dat II Koningen en Jeremia beide besluiten met een episode uit de ballingschap. Zij verhalen pijnlijk precies van de begenadiging van Jojachin. Op den 27en dag van de 12e maand van het 37e jaar van zijn wegvogering.

Evil Merodach, de opvolger van Nebukadnezar, heeft het proces van den koning van Juda tenslotte afgehandeld en hem vrijpraak geschonken. Zoo werd Jojachin uit zijn gevangenschap ontslagen. Hij ontvangt lefst een eereplaats aan des konings maaltijd. Voor goed legt hij zijn gevangenisgebed af en tolt zich met vorstelijke gewaden.

Ja, hij is de primus inter pares. Tot aan zijn dood toe zal hij onderhouden worden; d.w.z. hij ontvangt jaarlijks een toelage.

Jojachin, bij den Heere in ongenade gevallen, mag nu in zijn verhooring ook een daad des Heeren zien. Al wordt hij dan door een man als Evil Merodach begenadigd, hij moet daarin toch een blijk zien, dat hij ook door den Heere in genade aangenomen is. En dat wordt nu tot twee maal toe aan de kerk des Heeren uitvoerig en precies meegedeeld.

Het is als een lichtpunt in den donkeren nacht van Israëls volksbeslaan. Het ging als een loo-

Medewerking aan een „op zichzelf“ goed doel onder bondgenootschap met nationaal-socialisten zou hun positie maar versterken, en de mythe, die zij zelf in hun misleiding van de christelijke menschen prediken, ten goede komen.

Daarom wil ik hier publiek onze lezers in het algemeen, en gegadigden in het bijzonder, vragen, uit hun oogen te zien. Ik zou het antwoord op een desbetreffende vraag aan het comité, dat ook mij vroeg mee te werken, wel hebben afgewacht, vóór ik dit artikel schreef, indien ik niet wist, dat men vóór 1 Januari den kring van medewerkers wilde uitgebreid zien. Er is dus haast bij het werk. En daarom schrijf ik reeds nu dit artikelje.

Dit is geen aanval op iemand persoonlijk, en allermint op den persoon van Dr Krop, wiens werk ik in veel opzichten waardeer, en met wien ik in mijn Rotterdamse periode eens op de prettigste wijze heb mogen kennis maken. Maar Dr Krop zal mij ten goede houden, dat ik, in kwesties van „oecumenisch christendom“ etc., anders denk dan hij. En ieder zal kunnen verstaan, dat ik in de wereld de toestanden thans heel wat anders zie, ook in ons eigen vaderland, dan in de dagen, toen ik in Rotterdam Dr Krop mocht ontmoeten. Het is thans de tijd, om tot N.S.B.-ers te zeggen: non tali auxilio. Den eenen keer probeeren de communisten de christenen mee te krijgen (denk aan de jongste Kamerverslagen) voor actie tegen de fascisten; den anderen keer (ik denk aan dit geval) is er de schijn, of (hier denk ik aan een legio van andere gevallen) de zekerheid, dat fascisten en nationaal-socialisten ons willen meelokken in den strijd tegen het communisme. Van anti-revolutionaire zijde is pas geantwoord: wij doen met de communisten niet mee in den strijd tegen het fascisme. Laat ons als kerkelijke en theologische menschen met deze goede leiding der politieke strijders ons solidair verklaren, opdat er in gevallen van werkelijk goede leiding solidariteit zij. Laat ons allen in alle voorkomende gevallen volhouden: wij doen met nationaal-socialisten niet mee in den strijd tegen het communisme.

Want dan zouden we toch weer loopen in het gareel der N.S.B.-ers, die ons wijs willen maken, dat de beslissende strijd loopt tusschen de twee wereldmachten: fascisme en communisme. En gelukkig is dit zoo niet. De strijd loopt tusschen Christus en Antichrist. En het fascisme staat in dien strijd evenals het communisme aan den verkeerden kant. Ook Hitler en Goering en Mussert verzekeren ons, à la Baron van Lynden van Horstwaerde: „het moet uit zijn met het onheilig spel, dat in de politiek met ons geloof en in de kerk met de politiek gespeeld wordt“. Maar het betekent feitelijk, dat de kerk het slot op den mond krijgt, als ze trouw spreken wil.

Voordat men dus verder het gevaar loopt, met N.S.B.-ers of met daaraan sympathiek gezinden zich te associëren, zou ik willen vragen: even wachten, en uit de oogen zien.

Om misverstand te voorkomen (want er zal wel weer leelijk worden gedaan over dit artikelje): ik heb het niet over bedoelingen, maar over zaken, en over haar effect.

K. S.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Verbreken van een verloving.

III.

Naar aanleiding van mijn vorig artikel over dit onderwerp kreeg ik het volgende schrijven van den volgenden inhoud:

„Gelezen hebbende in „De Reformatie“ van 4 December over „de verbreking van een verloving“, is het ons tot onze groote verwonde-

pend vuur langs de kinderen der ballingschap, dat hun koning begenadigd was.

En dat strekte allen, die geloofden, tot troost. Het was voor hen een profetie van het einde der ballingschap. Ja, dat in principe de ballingschap reeds voorbij is nu hun koning ondervinden mocht de trouw des Heeren.

Zoo kan men weer moed grijpen. En precies op den dag af schrijven de kroniekschrijvers dit grootsch gebeuren op aan het einde van hun boek. Zoo gloort hier de nieuwe dageraad.

Zeker, maar al moge dan de vloek van Jojachin persoonlijk weggenomen zijn — sterven zal hij nochtans in het land der ballingschap. Al is dan de ambtsdrager zelf begenadigd, toch blijft het ambt van hem weggenomen en hij ontvangt het niet terug. En die vloek blijft toch op zijn geslacht rusten. Zijn zonen blijven voor goed ontferd en vervallen verklaard van den troon van David. De rechten gaan over op een andere linie van het doorluchte stamhuis van David.

En zoo blijft nu Jojachin, juridisch, ambtelijk kinderloos. Want al noemen dan de kronieken zijn zonen met name, wat aangaat de erfopvolging en de messiaansche beloften geldt hun vader als kinderloos en is ook zoo ingeschreven.

Zoo kan dus Jojachin, door den Heere daartoe in staat gesteld, de erfopvolging regelen. En nu heeft hij dat willen doen en gedaan ook. Zie

ring of
in de
ernstig
hem he

Wij k
er dan
Zou c
lijken t
wen no
net als
tot vrou
Dit m
Hoogs

De mei
zal ik ve
duiden:

Want
mentalite

De stud
van deze
en de wa

Het is l
maar wat
voorwerp

En nu
met hem
Maar c
op reage

Meisjes
weinig w
meisjes z

zijn. En
zeggen:
dan zou

zij zóo
nemen;)
scheutig

Meisjes
wel weer

Maar g
bezinnen

is. Dat g
wen, dat

Maar l
Heere, s
Heeren l

huis zoo
trée! laat
proef“,

kunnen
gooien.

Neen,
Zoolan

elkander
huwelijk

Het is
eens vo
met elk

Al dat
der zaak
behoort

het licht
de majes
teekenis

Dat se
haar go
éénighe
schen ve

hooren l
Het id
schen z

elkander
gehad“.

Dat zij
schrijver
daarin

schrijver
Zooals
het niet

dan wat
doet. Ma

Toch
de zoon
teekent

als: „Er
messiaai

Deze
dit geho
onder 's

Jojachin
een lich
lingscha

Zoo w
kan, or

Want v
andere t

op den

Zoo h
wandelt
in geloo

Maar
den He
gewezen
wordt a

den He
Heere t

Twee
afgebeel